

RAFA GIL

Mines al marge de la llei

tat des d'aquell moment en el punt de mira de poderosos interessos. Aquest regidor denuncia que ha estat el blanc de nombroses amenaces sense haver rebut auxili de cap cos de seguretat.

El ventre del taulell. L'argila i el sílice que s'extrauen d'aquest poble i de bona part de la comarca dels Serrans cobreixen la major part de les necessitats de primeres matèries de la pròspera indústria taulellera de Castelló, que concentra més del 85% d'aquest sector a l'estat espanyol. Aquest apogeu del taulell repercuteix en l'activitat de les mines, un sector econòmic fonamental d'alguns dels pobles d'aquesta comarca, com Villar, Figueroles o Toixa. Segons Domingo Martínez, membre del Centro de Estudios de la Serranía i regidor d'Esquerra Unida del Villar, "les explotacions mineres estan en expansió. De la comarca ixen més de 1.000 camions cada dia". Algunes mines arriben a instal·lar generadors per tenir llum artificial i poder extraure material de nit. Castelló no és l'única destinació de la matèria primera dels Serrans. El subsòl de la comarca és ric en caolí, un preat element utilitzat per diverses indústries, com ara la farmacèutica. El sílice, per la seua banda, també va a algunes factories de Barcelona, que l'utilitzen per fabricar vidre. Totes aquestes mines, propietat d'empresaris de la mateixa comarca, de la Plana i de la poderosa multinacional anglesa WBB, donen feina a uns 2.000 treballadors als Serrans.

El col·lectiu de veïns d'Andilla denuncia que, d'aquests ingents beneficis, el poble no n'ha tret cap profit. Segons un estudi elaborat per Daniel Domingo, del terme d'Andilla ix entre un 45% i un 55% del total de materials extrets de la comarca. D'aquest poble, indica l'estudi, s'extrauen unes 6.250 tones diàries d'argila i sílice per valor d'uns 4.500 milions anuals. Rosa Pradas, membre de la coordinadora, denuncia que aquesta intensa activitat no ha creat un sol lloc de treball al

Les mines d'Andilla i de bona part de la comarca dels Serrans abasteixen les empreses taulelleres de Castelló. L'extracció és cada vegada més intensa.

Andilla, un xicotet poble dels Serrans, és l'escenari d'un enfrontament, de resultat encara incert, dels propietaris de set concessions mineres amb l'ajuntament i un col·lectiu de veïns que denuncien que els miners actuen al marge de la llei.

Andilla és una menuda població de la comarca dels Serrans on té lloc un nou episodi de l'eterna lluita de David contra Goliat. La coordinadora veïnal d'aquesta localitat, en què hi ha censades 450 persones de les quals tan sols unes vint hi viuen tot l'any, ha iniciat una sèrie de mobilitzacions, de resultat encara incert, per exigir que les set mines

d'argila, caolí i sílice que hi ha al terme municipal d'aquest poble complexquen un grapat de normatives legals que aquest col·lectiu denuncia que vulneren. El punt d'arrancada de la Coordinadora Veïnal d'Andilla va ser el tancament de Daniel Domingo, ex-alcalde i regidor d'Unió Valenciana, a l'Ajuntament del poble el Nadal del 1998. Domingo ha es-

Els miners no restauren les explotacions que deixen d'utilitzar, segons la Coordinadora Veïnal d'Andilla.
L'escriptor Alfons Cervera, fill d'aquesta comarca, denuncia que els Serrans semblen un "formatge de gruyère".

poble, ni directe ni indirecte. Domingo assenyala que les empreses mineres "s'enduen les muntanyes senceres quan els ingressos que anualment n'obté l'ajuntament no superen les 200.000 pessetes. Els deu ramaders que treballen en aquest municipi aporten cada any a l'Ajuntament més de 1.300.000 pessetes". Prada emfasitza que els membres de la Coordinadora Veïnal d'Andilla no estan contra les mines. "Tan sols volem que es legalitzen", puntualitza.

Memorial de greuges. Segons aquesta coordinadora, els propietaris de les explotacions incompleixen un bon grapat de normatives legals: cap de les set mines del poble, totes en terreny

propietat de l'ajuntament, té llicència municipal d'activitat, cap paga l'Impost d'Activitats Econòmiques i no tenen llicència municipal d'obres. A més, des de l'any 1993, quan la Conselleria d'Obres Públiques i Urbanisme donà llum verd a la normativa municipal que declarà tot el terme excepte el nucli urbà sòl protegit, totes les explotacions estan en terreny on és prohibida l'activitat minera. La normativa municipal no és l'única que vulneren les empreses mineres, segons la coordinadora. Les mines no tenen el preceptiu estudi d'impacte ambiental que ha de confeccionar la Conselleria de Medi Ambient, obligatori per a totes les que s'han obert des de l'any 1982, i la majoria de les explotacions man-

quen del permís d'explotació que ha de concedir la Conselleria d'Indústria.

La secció de metall, energia i mineria del sindicat CGT va denunciar el passat mes de novembre aquests incompliments davant del delegat del govern al País Valencià, Carlos González Cepeda, qui va al·legar que el departament que encapçala no té competències en aquesta matèria. Domingo, que ha demanat la dimissió de Cepeda reiteradament, assegura que ha sol·licitat l'auxili del delegat del govern en diverses ocasions sense haver obtingut cap resposta.

Aquestes no són les úniques queixes de la Coordinadora Veïnal d'Andilla, que també assenyala que moltes de les mines excaven talussos verticals, actuació prohibida per la legislació, i algunes actuen sobre terrenys on hi ha jaciments arqueològics i sobrepassen la superfície concedida per l'ajuntament perquè excaven. Però, sobretot, la coordinadora destaca que els empresaris miners no restauren els sòls explotats en el moment que deixen d'utilitzar un terreny, amb la qual cosa el paisatge de la comarca és alterat profundament. "Les administracions ens diuen que el futur de la comarca passa pel turisme rural, però a què vindrà la gent, a veure paisatges lunars?", s'interroga Daniel Domingo, qui també pronostica un probable ús per als forats deixats per les explotacions mineres: "Es veu venir que ens duran el fem de València". Les queixes de deteriorament de l'entorn no s'aturen ací. La corporació ha denunciat reiteradament davant la Confederació Hidrogràfica del Xúquer (CHX), entitat dependent del Ministeri de Medi Ambient i responsable dels barrancs, que els residus de les mines estan cobrint molts barrancs. "La CHX no ha fet res. En el cas d'Figueroles [municipi veí d'Andilla], hi ha barrancs omplerts fins i tot dins del nucli urbà".

Darrere d'aquest conflicte legal, hi ha un enfrontament entre els propietaris de les concessions mineres i la corporació municipal

RAFA GIL

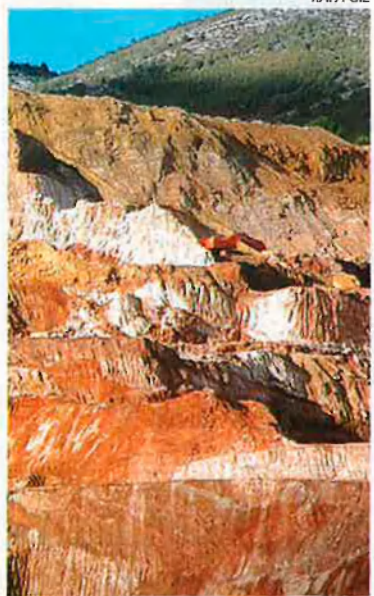
Les petges de l'activitat minera són evidents al llarg d'extenses àrees dels Serrans. Daniel Domingo defineix l'escenari resultant com un "paisatge lunar".

d'Andilla des de fa alguns anys. El 1996, quan era alcalde Daniel Domingo, la Corporació Municipal va aprovar una ordenança que gravava el transport de materials en vehicles pesants amb 50 pessetes per tona. Cap dels propietaris de mines ha acomplert mai aquesta normativa. A hores d'ara, és a punt d'entrar en vigor una nova normativa aprovada pels grups municipals d'Unió Valenciana i del PSPV-PSOE, que tenen quatre dels set regidors del municipi, que prohibeix que pels camins de terra del terme municipal circulen camions de més de 8 tones. Aquests vehicles van normalment sobrecarregats i duen fins a 40 tones, amb la qual cosa, segons Domingo, les vies pecuàries estan molt deteriorades. L'ajuntament està a l'espera que el Butlletí Oficial de la Província publique aquesta ordenança perquè entre en vigor. L'ajuntament estudia també l'obertura d'un nou front legal, ja que ha aprovat una moció per estudiar si és possible que els organismes de la Unió Europea estudien la situació de les mines d'aquest poble.

El protocol del 1998. Una altra és la relació entre els empresaris

miners i els ajuntaments en la major part de la resta dels pobles de la comarca on hi ha explotacions. El mes de juny de 1998, la Federació Valenciana de Municipis i Províncies (FVMP), entitat presidida en aquella època per Serafín Castellano, un dels capítostos del PP avui conseller de Justícia i Administracions Públiques, presentava als ajuntaments un protocol segons el qual cada ajuntament cobraria 20 pessetes per tona de material extreta de les mines situades al seu terme. Quasi tots els municipis dels Serrans amb mines, com Villar, Figuero-

RAFA GIL

les, Alpont, Domenyo o Calles, van signar aquest document. En quasi tots aquests pobles governa el PP. Fins i tot, va signar aquest protocol la Corporació de les Alcubles, un municipi on mana el PP que no té cap mina al seu terme municipal. "El protocol -afirma Domingo- és contrari a dret, ja que no té la signatura de les diverses conselleries que tenen competències per regular l'activitat minera. Hi va haver pressions del PP per arribar a un acord. Aquest document no garanteix el control de tonatge, amb la qual cosa no es pot saber la quantitat de material que s'extrau. A més, estableix un cànon per extracció de material quan el subsòl és propietat de l'estat".

La Corporació d'Andilla s'ha reunit en diverses ocasions amb els empresaris miners per arribar a algun acord, però els empresaris que exploten aquestes mines situades en terrenys de propietat municipal consideren que la solució és que Andilla signe també el protocol que ja han aprovat la major part dels pobles de la comarca. L'alcalde del poble, Basilio Vicente, del Partit Popular, que governa en minoria, també és

Explotació minera en plena activitat darrere d'una via pecuària. L'Ajuntament d'Andilla ha aprovat una normativa per prohibir el pas de camions de més de vuit tones pels camins de terra.

RAFA GIL

partidari d'acollir-se a aquest document, ja que, segons els seus càlculs, l'ajuntament ja hauria cobrat uns 55 milions de pessetes des de l'any 1998 en cas que s'haguera adherit al protocol redactat per la FVMP. L'Associació d'Empresaris de Síllice, Caolí i Argila, en representació dels empresaris que exploten mines al terme d'Andilla, s'ha compromès

a pagar els endarreriments des que entrà en vigor el protocol en cas que l'Ajuntament d'Andilla l'accepte. Aquest setmanari ha intentat, sense èxit, obtenir l'opinió d'aquesta organització d'empresaris sobre les converses amb la corporació d'Andilla.

Domingo Martínez també incideix en les mancances del protocol: "Aquest document s'ha cen-

trat tan sols en el pagament de les 20 pessetes per tona, però no s'acompleix la legislació. La majoria de les mines són il·legals. A més, la Conselleria de Medi Ambient hauria de garantir que es restaurara. Hi ha hagut alguns intents de restauració, però són molt pocs." A Figueroles ja s'estan restaurant algunes de les mines que han deixat d'estar actives. Daniel Domingo assegura que els empresaris prefereixen que els denunciïn a haver de restaurar els terrenys ja utilitzats. "Hi ha qui té més de 50 milions en denúncies que imposa la Conselleria de Medi Ambient -diu- i no ha pagat res".

Domingo Martínez emfasitza que tan sols amb un Pla d'Ordenació del Territori d'àmbit comarcal es podrien harmonitzar tots els interessos implicats. Martínez confia que la Mesa de la Minería i del Transport que va aprovar l'Ajuntament del Villar amb el vot favorable de tots els regidors pugui ser un primer pas per resoldre alguns dels problemes que genera l'extracció minera. A finals de mes, es constituirà aquest organisme, que aplega representants de tots els sectors implicats en aquesta activitat: els empresaris, els sindicats i l'ajuntament.

Un dels propòsits, reclamat per alguns sectors socials des de fa anys, és que es construeixen les infraestructures necessàries perquè a la comarca també es cree un teixit productiu depenent de la minería fins ara inexistent. Des de fa pocs mesos, al Villar funciona Moratal, la primera factoria taüllera que es crea a la comarca. "Per crear noves fàbriques -remarca Martínez-, s'hauria de dur a la comarca el gas natural i s'haurien de millorar les infraestructures viàries. També es podrien crear llocs de treball en la restauració del paisatge".

"Volem entrar en una dinàmica de respecte i normalització", conclou Martínez. En joc, el futur del que és ara com ara el rebost del sector taüller de Castelló.

Miquel Calvet

FES-TE

MOSSO D'ESQUADRA

Professió de futur, professió de servei

795

PLACES

14a. convocatòria de proves selectives per a l'ingrés a la Policia de la Generalitat

Telefón d'informació
0126 atenció ciutadana

Infocast

Adreça d'internet:
<http://www.generalitat.cat/mossos>

Fins al 3 de febrer.

Generalitat de Catalunya